

Till:
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:
li.bb@regeringskansliet.se

Dnr: LI2023/02459

Remiss av förslag till införande av gränsvärden för klimatdeklarationer av byggnader

Sammanfattning

Installatörsföretagen tillstyrker förslaget om införande av gränsvärden för klimatdeklarationer av byggnader samt utökning av klimatdeklarationen till att även omfatta installationer men med följande huvudsakliga kommentarer:

- Det är viktigt att se till att regelverket i sin utformning ger företagen incitament till att inkludera minskad klimatpåverkan i sina affärserbjudanden. Särskilt viktiga delar inom detta är:
 - att hela livscykeln ingår i klimatdeklarationerna,
 - att gränsvärden finns och även omfattar installationerna och
 - att installationernas klimatpåverkan ska beräknas och redovisas likt andra byggdelar. Schabloner för installationer ska inte accepteras.
- Gränsvärden och prognos för skärpningar ska relateras till nationella och internationella klimatmål, inklusive EU:s klimatmål och Parisavtalet samt utformas så att företagen får långsiktiga spelregler att förhålla sig till.

Sammanfattning av remissen

Regeringen har remitterat delar av den promemoria Boverket tagit fram och publicerat 2023 som avser förslag på tidigare införande av gränsvärden för klimatdeklarationer för nya byggnader och utvidgning av klimatdeklarationen till fler delar av livscykeln.

De delar som remitteras handlar i huvudsak om:

- Införa gränsvärden redan 2025 för uppförandeskedet som redan idag ingår i klimatdeklarationerna (det vill säga skede A1-A5 enligt den europeiska standarden för livscykelanalyser av byggnader)
- Inkludera hela byggnaden – inklusive installationssystemen – för de vanligaste byggnadstyperna.

Bakgrundsinformation

Installationsföretag är nyckelspelare i klimatomställningen. Genom att skapa smarta nya installationssystem och modernisera redan befintliga kan energianvändningen optimeras och minimeras och byggnader kan styras effektsmart och stödja energisystemet i stort. Genom att frigöra energi och effekt finns det möjlighet att använda det till elektrifieringen av både industrin och transportsektorn.

Samtidigt som det finns mycket som installationsbranschen både redan bidrar med – och samtidigt kan bidra betydligt mer med – så saknas också mycket information kring den klimatpåverkan som tillverkning av installationsprodukter orsakar. Klimatdeklarationer som inkluderar installationerna i byggnaden som helhet är därför ett viktigt verktyg för att helhetsoptimera det bidrag till minskad klimatpåverkan som installationssystemen kan göra.

När det gäller att minska klimatförändringarna är det viktigt att förstå att vi inte kan styra takten själva utan behöver agera så snabbt det går för att minimera konsekvenserna för samhället, inklusive att minimera kostnaderna för att bekämpa och hantera klimatkonsekvenserna. Det är helt enkelt bråttom att agera. För att företagen ska kunna vara med och driva utvecklingen behöver det finnas incitament som gör det möjligt att driva en hållbar utveckling på affärsmässig grund.

Ställningstaganden

Förslag som Installatörsföretagen stödjer i sin helhet och särskilt vill betona vikten av

- Tidigare införande av gränsvärden
 - Vi stödjer förslaget om att tidigarelägga införandet av gränsvärden. Det är viktigt att agera proaktivt för att minska klimatpåverkan och minimera samhällskonsekvenserna. Genom skarpa kravnivåer uppstår också möjligheter för företagen att erbjuda lösningar som behövs för att klara kraven.

- Förslag som ger företagen incitament till hållbara affärer
 - Vi välkomnar att installationer inkluderas i klimatdeklarationen. Det ger en mer heltäckande bild av byggnaders påverkan och skapar incitament för installationsbranschen att minska klimatpåverkan vid uppförande av nya byggnader.
 - Vi instämmer i resonemanget bakom exkluderingen av solceller i klimatdeklarationerna och stödjer detta förslag.
 - Vi tycker det är bra fortsatt ha konservativa data i boverkets databas för att skapa incitament för tillverkare att tillhandahålla produktspecifika klimatdata.
- Förslag som stärker förutsättningarna för långsiktiga spelregler för näringslivet.
 - Instämmer i vikten av en tydlig färdplan framåt för att ge näringslivet långsiktiga spelregler och att det kommuniceras en färdplan för regelverket och en process för utvärdering och regelskärpning. Här vill vi också betona vikten av en strukturerad och systematisk dialog med näringslivet i processen vidare.
 - Vi ser positivt på nordisk harmonisering. Det underlättar för stora företag med verksamhet över nationsgränserna.
 - Viktigt att det harmonierar med andra EU-rättsakter så som exempelvis EU Taxonomin.

Delar av förslagen som behöver och kan vidareutvecklas

Det är viktigt att hela livscykeln ingår i klimatdeklarationerna.

När det kommer till installationer är det särskilt viktigt att hela livscykeln är med i klimatdeklarationen. Det är viktigt för att få en helhetsbild av påverkan eftersom smarta energilösningar i byggnaderna kan ge positiva effekter under användningsfasen som behöver avvägas mot de initiala utsläppen vid uppförandet.

Vi håller med om att utsläpp idag inte ska likställas med osäkra utsläpp decennier fram i tiden men det är också stor skillnad på påverkan och osäkerhet de första 5 åren i användningsfasen jämfört med de följande 5 års-intervallerna. Vi är öppna för att ha ett eget gränsvärde för uppförandefasen, men ser även gärna möjlighet att titta på exempelvis uppförandefasen och de första 5 eller 10 åren för att fånga de flesta suboptimeringsproblemen.

Oavsett avgränsning för gränsvärden är det ett stort värde att ha med information om hela livscykeln för att kunna fatta kloka beslut. Det är också särskilt viktigt att

informationen hålls på ett och samma ställe – annars är risken stor att det inte är samma personer inblandade i de olika delarna vilket ökar risken för suboptimering och intressekonflikter i projekten.

Om klimatdeklarationerna endast omfattar uppförandefasen är det risk att fokus på minimering av material och dimensioner till ett absolut minimum leder till byggnader som blir svåra att underhålla, har sämre funktion, eller inte fungerar alls vid ändrade användningsområden längre fram.

Ett konkret exempel är kontor i centrala orter där hyresgäster byts ut ofta och storlek på lokaler som hyrs ändras ofta. Vid sådana tillämpningar är det till exempel fördelaktigt att de tekniska installationerna utformas med så kallad cirkelmatning som då blir en del av stamledningarna i byggnaden och som oftast inte berörs vid hyresgästanpassningar. Det innebär att det går att ändra lokalers väggar och indelning och användningsområden och ändå kunna få fram den mängd luft, värme och kyla som behövs på ett flexibelt sätt. Det medför mindre ombyggnad vid hyresgästanpassningarna. Ur ett livscykelperspektiv minimerar detta klimatpåverkan från installationsprodukterna – men om man endast ser till uppförande av byggnaden så medför detta en lite högre materialanvändning i just fas uppförandefasen A1-A5. Specifikt när det gäller hyresgästanpassningar så är de inte kopplade till ett renoveringsbehov och teknisk livslängd utan hyresgästanpassningar kan ske ofta och tidigt i användningsfasen vilket gör dessa aspekter särskilt viktiga att få med i klimatdeklarationerna.

Suboptimeringar av denna karaktär är konsekvenser vi på samhälls nivå inte har råd med. De byggnader som vi bygger nya framöver måste kunna användas utan större ingrepp under lång tid framöver för att vara motiverbara ur hållbarhetssynpunkt.

Schabloner för installationer ska inte accepteras

Vi anser att installationernas klimatpåverkan ska beräknas och redovisas likt andra byggdelar. En beräkning baserad på generiska värden (i minsta fall) skulle inte bara ge en bättre förståelse för klimatpåverkan från installationerna utan också främja utvecklingen av mer hållbara installationssystem. Schablonvärden som endast baseras på areamått (och till skillnad från generiska värden som appliceras på specifika mängder av installationsvaror, tex m rör eller kanaler) tar bort incitamenten för installationsbranschen att både få bättre förståelse om klimatpåverkan – och incitamenten för att ta fram mer tillförlitliga data som faktiskt kan göra skillnad. Branschen som helhet behöver regelverken som stöd för att kunna investera i det arbete som krävs att ta fram den informationen.

Gränsvärden 2030 och framåt

Vi anser att det är viktigt att åtgärder för att minska klimatpåverkan sätts i relation till nationella och internationella klimatmål så som EU:s klimatmål och parisavtalet.

Förslaget som läggs fram från Boverket är att skärpa reglerna vart 5:e år och att första sänkningen inriktas till 25%. I rapporten kommenteras att detta är mindre än de minskningar som är satta i exempelvis färdplanen för klimatneutral bygg- och anläggningssektor. Målen i färdplanen är satta i förhållande till vad som bedöms behövas för att nå de nationella klimatmålen vilket indikerar att Boverkets föreslagna nivåer inte är tillräckliga. Det resoneras också i Boverkets rapport kring att det inte är i det enskilda byggprojektet som klimatpåverkan behöver ligga i linje med nationella och internationella klimatmål. Det kan ju vara fallet men för att avgöra det behöver man göra en samhällsekonomisk analys på var åtgärderna är mest kostnadseffektiva att genomföra, samt vilka incitament som behövs för respektive åtgärd och aktör. Men vi saknar hänvisning och redovisning av en sådan analys. Det borde visas och motiveras.

Eftersom byggandet står för en stor del av samhällets klimatpåverkan bör regeringen se över ytterligare styrmedel för att ställa om eftersom enskilda aktörer inte kan förväntas stå för hela kostnaden när stora delar eller hela vinsten att göra åtgärder så tidigt som möjligt ligger på samhällsnivå.

Övriga synpunkter

Förutsättningar för små och medelstora företag

Mindre företag är mer påverkade och känsligare för ökade administrativa krav. Det beror delvis på att samma regelverk ger större administrativt procentuell påverkan på företagen jämfört med ett större företag som kan få skalfördelar och centralisera en del administrativt arbete. Det kan också vara svårare för mindre företag att ha tillgång till specialistkompetens.

Alla nya regelverk innebär ökad administration för företagen och det är därför viktigt är att regelverken utformas för att så träffsäkert som möjligt skapa större värden än vad kostnaderna för administrationen uppgår till. Det är därför särskilt viktigt att behålla incitamenten i regelverket för installationsföretag att på affärsmässig grund arbeta med minskad klimatpåverkan. Se beskrivning ovan av de delar som behöver utvecklas.

Vår bedömning är att det kommer kunna se olika ut vilka aktörer som blir involverade i arbetet med klimatdeklarationerna. Det kommer troligtvis finnas möjlighet för installationsföretag att både ta en aktiv roll och att överlåta till sina kunder och leverantörer att dela information med varandra direkt utan att det går

via dem. Detta gör att vi bedömer att det inte kommer vara något särskilt problem för små och medelstora installationsföretag.

Återkoppling inför slutbesked

Inför att tillsynen behöver utvecklas för att möta ett gränsvärdeskrav vill vi framföra att vi ser ett behov av tydlighet kring när återkoppling från Boverket till byggaktörerna kan förväntas ske. Vi föreslår därför att det klargörs hur lång tid Boverket har på sig att återkomma med beslut om godkänd deklaration eller eventuell revision av handlingar efter att de har lämnats in. Detta skulle ge entreprenörer en klar ram att förhålla sig till och möjliggöra för dem att driva sina projekt framåt med förståelse för eventuella framtida åtgärder från Boverkets sida. Byggprocessen har många aktörer involverade och för att tillkommande administrativa krav och arbeten ska bli så kostnadseffektiva som möjligt får de inte medföra osäkerhet.

Undertecknande

Med vänliga hälsningar

Ola Månsson
Vd

076 787 87 04

ola.mansson@in.se

Térèse Kuldkepp
Expert hållbarhet

08 762 75 67

terese.kuldkepp@in.se